

NATUURHISTORISCH MAANDBLAD

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Hoofredactie: P. H. Schmitz S. J., Ignatius College Valkenburg (L.) Telef. 35. **Mederedacteuren:** Jos. Cremers, Hertogsingel 10, Maastricht; F. J. H. M. Eyck, Beek (L.); J. Pagnier, Alexander Battalaan, Maastricht. **Drukkerij** v. h. Cl. Goffin, Nieuwstr. 9, Maastricht. Tel. 45.

Verschijnt **Vrijdags** voor den eersten Woensdag der maand en wordt den Leden van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg gratis en franco toegezonden. Prijs voor niet-leden f 3.60 per jaar, afzonderlijke nummers 30 cent. Auteursrecht voorbehouden.

INHOUD: Aankondiging der Maandelijksche Vergadering in November. — Nieuwe leden. — Verslag Maand. Verg. 1 October. — P. Hens, Avifauna van Limburg (vervolg). — H. Schmitz S. J., Mitteilungen über allerlei Phoriden (vervolg). — C. J. H. Franssen, Eenige waarnemingen over Hoplitès Milhauseri F. — Korte mededeelingen. — Jos. Cremers, Vliegenlarven en rupsen op Atropa Belladonna. — G. H. Waage, Boekbespreking. — Errata in het September-nummer.

Maandelijksche Vergadering
op WOENSDAG 5 NOV. e. k.
in het Natuurhistorisch Museum,
precies om 6 uur.

NIEUWE LEDEN.

Mevrouw Wed. Jean Lemmens, Beek; P. de Bruijne, Rouaansche Kaai, Middelburg; Bibliotheek van Rolduc-Kerkrade; J. Hofker, Biol. Drs., 3e Braamstraat 35, den Haag; J. H. Peters, Onderwijzer, Hoensbroek; H. L. Beijers, Hoofd der school, Hoensbroek.

VERSLAG DER MAANDEL. VERGADERING VAN 1 OCTOBER I. I.

Aanwezig de Heeren: Rector Jos. Cremers, Voorzitter; v. Rummelen; Dr. v. d. Meer; J. Maessen; F. Kurris; P. Peeters; Edm. Nijst; A. Kengen; Br. Hyacinthus; Goffin; Br. Bertrandus; Br. Theodorik; Br. Nicephorus; P. Riotte; W. de Baeker; J. Keuller; Dr. Beckers; F. Eyck; v. Aelst; Rongen; H. Schmitz; W. J. Tilmans en G. H. Waage.

Na een welkomswoord aan allen en een bijzonder woord tot den nieuw benoemden secretaris, den heer G. H. Waage, opent de Voorzitter, Rector **Cremers**, de vergadering, die 't woord verleent aan den heer **v. Rummelen**, die mede namens de heeren Jongmans en Kräusel een 2-tal overdrukken voor de bibliotheek overhandigt, alsmede een fotografie van een door hem geconstrueerde lectionisch-geologische kaart van Z.-Limburg. Naar aanleiding van een artikel van Prof. van Baren in 't Haagsch Maandblad, waarin onder meer voorkomt: „Ubachs, handelaar in natuurvoorwerpen, tevens amateur-geoloog”, wenscht spreker een woord van protest te laten hooren over

deze, door den voorzitter als niet piëteitvol betitelde, kwalificatie. De vergadering betuigt hiermede hare instemming, terwijl de voorzitter er tevens op wijst, dat de gemeenteraad van Maastricht geen blaam treft, waar prof. v. Baren spreekt over een verkoop van den St. Pietersberg door de gemeente Maastricht aan eene Belgische Maatschappij. De berg toch was geen gemeente, maar particulier eigendom.

De heer **Keuller** doet hierna een mededeeling over fossiele resten in vuursteen. Echiniden en schelpresten treft men wel aan, meest geen kleinere vormen. In slijpplaatjes van vuursteen gelegen 2 M. onder de Bryozoënlagen en zich rechts en links tot 50—60 M. uitstrekkend van de dalwanden vond spr. kleine kristallen: de Vuursteen was z.g. cryptokristallijn. In vuursteen uit 't Gulpener krijt vond spr. kleine fossielen, maar geheel verkiezeld. Naar de meening van spr. verkiezelen de fossielen geheel en wordt de vuursteen tot één uniforme massa.

Dr. Beckers meent, dat men bij vuursteen eigenlijk niet kan spreken van een bepaalde kleur, maar dat vuursteen in alle kleuren voorkomt. Hierop antwoordt de heer **Kurris**, dat 't verschil in kleur veelal veroorzaakt wordt door bijmengsels.

Pater **H. Schmitz**, daarna 't woord verkrijgend, toont eenige exemplaren van de gewone wortel (*Daucus carota*), waarvan de kern gewoon oranjegeel gekleurd is, terwijl de rest als een ongeveer 1 c.M. dikke wijnroode mantel de kern omgeeft. Een coupe onder 't microscop leerde, dat de oranje kleur veroorzaakt werd door eliomoplasten, terwijl de roode kleur haar ontstaan dankte aan 't celsap, dat rood gekleurd is (anthocyaan). In 1922 vond Br. J. Kox S. J. onder talrijke normale exemplaren van „carottes de Nantes”, 1 afwijkende vorm. Uitgezaaid zaad van dit exemplaar, in 1923 verkregen, gaf in '24 een aantal normale, maar meerdere afwijkende vormen. Spr. vermoedt te

doen te hebben met een uitmendende bastaard, waarbij de factor voor rood domineert.

In verband hiermee merkt de heer Waage op, dat 't lastig is zoo uit te maken hoe deze afwijkende vorm is ontstaan, daar 't materiaal niet voldoende geïsoleerd is geweest en niet nageteld. Wie is de ouderplant, die de factor rood heeft geleverd of hebben we hier een geval van kryptomerie? Inderdaad hebben we hier een merkwaardig verschijnsel, dat doet denken aan periklinale chimaeren. Doelbewuste kweekproeven zullen met deze afwijkende geslachten worden gedaan.

Pater Schmitz antwoordt hierop, dat het zich splitsen in twee vormen, onder de uiteengezette omstandigheden, z.i. toch wel wijst op (sexuele) hybriden. Hij toont hierna nog eenige paddestoelen, terwijl de Voorzitter eenige me-

dedeelingen doet, die in dit nummer, blz. 143—144, zijn afgedrukt.

De heer Tilman houdt een interessante lezing over „'t Leven der Bijen.”

Na de oorzaken van den achteruitgang der bijenteelt te hebben genoemd, bespreekt hij achtereenvolgens den bouw van koningin, werkbij en dar. 't Werk, dat ieder te doen heeft, de bruiloftsvlucht, de broedverzorging, 't zwermen worden besproken. Uitvoerig stond spreker stil bij de rasverbetering, waarbij gelet moet worden op de geslachtsdieren Koningin en Dar. Na een opwekking tot bestudeering van 't rijke bijenleven, besloot de spreker zijn vlotte voordracht. Nog eenige vragen werden door hem beantwoord, waarna de Voorzitter te ongeveer half negen de geanimeerde vergadering sloot.

AVIFAUNA der Nederlandsche Provincie Limburg,

benevens eene vergelijking met die der aangrenzende gebieden, door

P. A. HENS, Valkenburg L.

78. *Turdus viscivorus viscivorus* L. Groote Lijster. — Volksn.: Dikke Lijster, Appel-lijster, Groote Oostlijster en Kraker. Duitsch : Misteldrossel. Fransch : Grive draine.

Broedvogel en doortreckker; eenige overwinteren althans in Zuid-Limburg regelmatig. In dat gedeelte in de laatste 15 à 20 jaren zeer in aantal toegenomen.

Waargenomen in :

Gebied I. Broedt vrij algemeen te Houthem en Valkenburg, zelf in parken in de bebouwde kom, o.a. 11 April 1923 vluchtige jongen in het park van den Heer G. Wehry te Valkenburg. — In de laatste jaren opvallend talrijk in deze gemeenten. In de collectie Merckelbach bevinden zich twee legsels afkomstig uit het Ravensbosch te Houthem van 12 Mei 1908 en 27 Mei 1910, terwijl de collectie Nillesen een ♀ bevat, hetwelk 22 Februari 1907 te Rolduc bij Kerkrade werd bemachtigd als mede een juveniaal voorwerp, 28 Juni 1916, afkomstig van Gulpen. Ook broedvogel te Meerssen (♂, 13 Mei 1924, coll. Hens).

Het schijnt, dat de vogels, zoodra de jongen vluchtig zijn, zich in troepen, bestaande uit meerdere families, vereenigen en dan eind Juli en Augustus reeds rondzwerven. Ik heb dit reeds meerdere jaren te Houthem kunnen vaststellen. Deze troepen bestaan zoowel uit jonge als uit oude vogels. De eigelijke trek begint echter eerst in October.

De soort werd vervolgens nog waargenomen te Doenrade, gem. Oirsbeek (1 Dec. 1917, coll. Mus. Natuurh. Gen. Maastricht).

Gebied II. Voorjaarsdoortrekker in de omgeving van Steijl (Riotte. Ardea. 1913. p. 85).

Gebied III. In het late najaar enkele malen waargenomen in de omgeving van Swalmen bij Roermond. De Heer H. Vallen zag ook

24 April 1910 een paartje ter plaatse. Na de groote boschbranden bij Elmp (Rijnprovincie) op 28 Augustus 1911 en volgende dagen, zag hij in de omgeving van genoemde gemeente Swalmen eenige exemplaren, welke vermoedelijk door het vuur op Hollandsch gebied gedreven waren. — De soort broedt echter ook nu nog niet te Swalmen en omgeving (H. Vallen).

Volgens Nillesen (Natuurh. Gen. Jaarb. 1913. p. 118) zou deze Lijster door Dr. Tesch broedend gevonden zijn nabij het station Vlodrop.

Den 29 April 1922 zag ik een zingend voorwerp in een bosch tusschen het station Sus-teren en de Duitse grens. Vermoedelijk is de soort daar ook broedvogel.

Gebied IV. De Heer J. Vallen zag (1921) jonge vogels dezer lijstersoort bij Ottersum, alwaar zij volgens hem zeer waarschijnlijk ook broedt.

Gebied V. In de collectie Beckers bevindt zich een exemplaar in 1901 in de omgeving van Weert gevangen. De Heer J. Esser te Helden-Panningen meent de soort broedend te hebben waargenomen in een dennenbosch op de grens van Limburg en Noord-Brabant. Dat de vogel inderdaad als broedvogel in dit gebied voorkomt, wordt bewezen door een mededeeling van den bekenden öoloog, den Heer Tj. de Vries te Amsterdam, volgens welke hij op 27 Mei 1919 een nest met 2 eieren dezer soort gevonden heeft te Oostrum, gemeente Venray. Ook in April 1924 broedde deze Lijster te Venray (F. v. Baar).

In de Rijnprovincie behalve doortrekker en wintervogel een zeer sporadische broedvogel. Langs onze grens alleen broedend gevonden